

Radosław Piotrowicz, Beata Dubińska

ARKUSZ KOMPETENCJI UCZNIWA W ZAKRESIE UDZIELANIA PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ

KL. IV-VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

UWAGI WSTĘPNE

Arkusz kompetencji w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przeznaczony jest do pomiaru:

- I. podstawowych wiadomości i umiejętności oraz kompetencji osobistych do pełnienia roli ratownika
- II. umiejętności związanych z planowaniem i realizacją zadań

CELE - ZASTOSOWANIE

Celem arkusza jest ewaluacja-ocena w jakim stopniu i zakresie są opanowywane przez ucznia podstawowe wiadomości i umiejętności oraz nabyte kompetencje społeczne, które warunkują pełnienie roli ratownika.

Informacje z arkusza powinny ułatwić osobie nadzorującej program wdrożeniowy ustalić:

- czy i w jakim stopniu uczeń nabywa kompetencje,
- jaka jest dynamika osiągania założonych celów nauczania,
- jakie czynniki sprzyjają, a jakie utrudniają realizację programu,
- jakie podjąć działania w ramach indywidualnych programów edukacyjnych, zwiększających szansę osiągnięcia zamierzonych celów,
- kiedy i w jakim zakresie dokonywać modyfikacji tychże programów

Ewaluacja może być dokonywana na różnych etapach programu:

1. na początku realizacji w celu uzyskania danych wyjściowych - ma wówczas charakter wstępnej diagnozy funkcjonalnej,
2. w toku realizacji - ocena umiejętności funkcjonalnych, której zadaniem jest modyfikacja działań zwiększających szansę powodzenia
3. na zakończenie – ocena końcowa, której zadaniem jest uzyskanie informacji co do uzyskanych efektów zrealizowanego programu.

Arkusze jest pomiarem, który może być wykorzystywany do dokonywania oceny przez osobę nadzorującą proces nauczania ucznia, jako:

- wewnętrzny system oceny – dokonywany w celu modyfikacji indywidualnych zamierzeń i sposobów realizacji,
- zewnętrzny system oceny- dokonywany w celu oceny całej koncepcji programu.

BUDOWA ARKUSZA

W strukturze arkusza znajdują się:

- **AKTYWNOŚCI ZADANIOWE** (są to umiejętności i kompetencje konieczne do pełnienia roli ratownika szkolnego). Dotyczą następujących kategorii zadań:
  - wiedza
  - umiejętności elementarne
  - kompetencje- zastosowanie umiejętności
  - przystosowanie interpersonalne do realizacji zadań
- **OCENA**- składa się na nią skala ocen, zróżnicowana ze względu na kategorię zadań, przyporządkowana do każdej aktywności zadaniowej. Oceniający ma możliwość wyboru oceny aktywności zadaniowej:
- **UWAGI O REALIZACJI**- dotyczą szczególnie wybieranej oceny w kategorii: NIGDY, CZASAMI. Zadaniem osoby badającej jest sprecyzowanie istniejących trudności, barier u uczestnika szkolenia, które uniemożliwiają mu bądź ograniczają nabywanie wiedzy i umiejętności. Odpowiedzi te mają charakter jakościowy i wymagają uzupełnienia komentarzem, dzięki czemu będzie możliwa modyfikacja oddziaływań rehabilitacyjnych w zakresie metod, form i środków dydaktycznych.

Zaznaczenie bez dodatkowych informacji tylko odpowiedzi- NIGDY / CZASAMI ma niewielką wartość merytoryczną!!!

AKTYWNOŚCI ZADANIOWE

1. WIEDZA- POJĘCIA – (zna, identyfikuje itp.) wg następującej skali ocen:

P – w sytuacji, gdy uczeń pamięta treść

R – w sytuacji, gdy uczeń potrafi ją przekazać w sposób dla siebie dostępny, rozumie przyswojone informacje

S – w sytuacji, gdy uczeń potrafi ją zastosować w sytuacji

Opanowanie pojęć oznacza, iż uczeń zapamiętał treść (P), zrozumiał (R) i potrafi je zastosować (S)

2. UMIEJĘTNOŚCI ELEMENTARNE (np. radzi sobie, podejmuje, przyjmuje, dostosowuje, stosuje itp.).

Podstawowe czynności wg następującej skali ocen:

S- Samodzielny w pełnym zakresie, nie wymaga wsparcia. Zadanie na tym poziomie należy uznać za opanowane.

P –Umie wykonać poszczególne czynności poprawnie, ale z pomocą (doraźną) nauczyciela lub zdolniejszego w tym zakresie rówieśnika.

Poprawne wykonanie zadania na tym poziomie można traktować jako umiejętność w trakcie uczenia się. Nie wykonanie zadania na tym poziomie oznacza, że mieści się ono w obszarze potencjalnego rozwoju, jest za trudne do samodzielnej realizacji.

Wyróżnia się podskale:

- z pomocą w formie pokazu (PO),
- z pomocą w formie instrukcji słownej (SŁ),
- z pomocą w innej formie (INNA). W przypadku wyboru kategorii „INNA” należy opisać ją w tabeli „Uwagi o realizacji”.

NIE DOTYCZY-Wymaga:

- wsparcia w realizacji czynności poprzez pomoc fizyczną
- wymaga stałej kontroli i pomocy
- zadanie na tym poziomie za trudne do samodzielnej realizacji
- uczenia się elementarnych umiejętności

3. **KOMPETENCJE** (np. założenie opatrunku, wezwanie pomocy itp.)

Ocena ma na celu określenie stopnia autonomii (samodzielności) ucznia wg następującej skali ocen:

(+)- **samodzielny w pełnym zakresie**- nie wymaga wsparcia- zadanie na tym poziomie można uznać za opanowane

(+/-) umie wykonać poszczególne czynności poprawnie, ale **z pomocą (doraźną)** nauczyciela lub zdolniejszego w tym zakresie rówieśnika

(-) -wymaga stałej kontroli i pomocy – zadanie na tym poziomie za trudne do samodzielnej realizacji na etapie uczenia się elementarnej umiejętności. Nie wykonanie zadania na tym poziomie oznacza, że mieści się ono w obszarze potencjalnego rozwoju, jest za trudne do samodzielnej realizacji, jest na etapie uczenia się elementarnej umiejętności.

4. **PRZYSTOSOWANIE INTERPERSONALNE DO REALIZACJI ZADAŃ** - ocena ma na celu określenie stopnia zaangażowania ucznia wg skali:

a) **ZAWSZE**- Uczestnik identyfikuje się z rolą i zadaniem, radzi sobie bez względu na sytuację

b) **CZASAMI**- Identyfikuje się z rolą, lecz nie zawsze podejmuje działania w sytuacjach nowych-problemowych; daje sobie radę w sytuacjach znanych- typowych, ulega własnym emocjom; podatny na wpływy innych osób – zdarza się, iż odmawia wykonania zadania

c) **NIGDY** - Nie identyfikuje się z rolą, podejmuje działanie w wyniku nakazu, brak inicjatywy w działaniu; nie radzi sobie z elementarnymi umiejętnościami, odmawia wykonania zadania- wycofuje się, unika, przejawia niechęć do współpracy.

OCENIAJĄCY

Oceniającym jest osoba, która nadzoruje – realizuje zadania nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej. Od badającego wymaga się znajomości osoby badanej, uczestniczenia w sytuacjach zadaniowych w roli obserwatora, uczestnika, instruktora.

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

**ARKUSZ KOMPETENCJI UCZNIWA W ZAKRESIE UDZIELANIA PIERWSZEJ POMOCY PRZEDMEDYCZNEJ
 KL. IV-VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

Nazwisko i imię ucznia.....

Płeć: M/K

Klasa.....

Data badania.....

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: TAK/ NIE

I. WIEDZA- POJĘCIA

Aktywność zadaniowa	Ocena			Uwagi o realizacji
	P	R	S	
1. Pierwsza pomoc				
2. Podstawowe części ciała (głowa, ucho, oko, nos, szyja, ręka, noga, dłoń, stopa, tułów)				
3. Szczegółowe części ciała (udo, podudzie, ramię, przedramię, łokieć, kolano, palce)				
4. Specyficzne części ciała (klatka piersiowa, plecy, serce, płuca, żuchwa, kark, skrzydełka nosa, mostek, podbrzusze, łopatki, przepona, kręgosłup, nadgarstek)				
5. Krążenie krwi.				
6. Oddychanie.				
7. Wypadek.				
8. Zagrożenie.				
9. Pożar.				
10. Droga ewakuacji.				

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

11. Numer ratunkowy.				
12. Procedura wzywania pomocy.				
13. Ratownik.				
14. Służby ratownicze.				
15. Apteczka pierwszej pomocy.				
16. Elementy wyposażenia apteczki pierwszej pomocy: <ul style="list-style-type: none"> • maseczka do sztucznego oddychania • bandaż, gaza, opatrunek • plaster z opatrunkiem, plaster na rolce • rękawice • chusta trójkątna • koc termiczny • agrafki , gwizdek, latarka, nożyce • opatrunki na oparzenia (hydrozele) • opaska uciskowa • hydrozel 				
17. Krwotok.				
18. Krwotok tętniczy.				
19. Krwotok żylny.				
20. Tamowanie krwawienia.				
21. AED.				
22. Okład (zimny).				
23. Rana. <ul style="list-style-type: none"> • otwarta, zamknięta 				
24. Skaleczenie.				
25. Osoba przytomna/ nieprzytomna				
26. Udrożnienie górnych dróg oddechowych.				
27. Resuscytacja krążeniowo- oddechowa.				
28. Zadałwienie.				
29. Manewr Heimlicha.				

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

30. Pozycja boczna bezpieczna (ustalona).				
31. Masaż serca.				
32. Sztuczne oddychanie.				
33. Urządzenia elektryczne.				
34. Porażenie prądem/ piorunem				
35. Oparzenie./ stopnie oparzeń				
36. Odmrożenie./ stopnie odmrożeń				
37. Substancja trująca.				
38. Zatrucie.				
39. Drogi skażenia.				
40. Ukąszenie.				
41. Użądlenie.				
42. Złamanie.: otwarte. zamknięte				
43. Zwichnięcie.				
44. Obłożenie.				
45. Unieruchomić.				
46. Kość/ staw				
47. Obrzęk. Pozycja „żółwia”.				

II. UMIEJĘNOŚCI ELEMENTARNE („czynności krok po kroku”)

Aktywność zadaniowa	OCENA				Uwagi o realizacji	
	S	P				NIE DOTYCZY
		ŚL	PO	INNE		
Ocenia bezpieczeństwo własne w miejscu wypadku <ul style="list-style-type: none"> • Zakłada rękawiczki, • Używa maseczki do sztucznego oddychania • Zakłada ubranie ochronne • Eliminuje z otoczenia zagrażające czynniki • Oznakowuje (jeśli to potrzebne) teren wypadku • Unika w miarę możliwości kontaktu z krwią, 						

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

opatrunkami, wydzielinami (ślina, mocz, kał, płyny wewnątrzustrojowe) <ul style="list-style-type: none"> Po kontakcie z osobą poszkodowaną oczyszcza ręce i ubranie oraz inne części ciała Zużyte, podczas udzielania pomocy, materiały usuwa 						
Ocenia przytomność poszkodowanego <ul style="list-style-type: none"> Sprawdza uwagę na bodźcach dotykowych Sprawdza reakcję na głos Ocenia reakcję na bodźce bólowe 						
Wybiera telefon alarmowy 999, 998, 997						
Wybiera numer ratunkowy 112						
Woła o pomoc osoby przebywające w pobliżu wypadku						
Zgłasza informacje dotyczące zdarzenia						
Przyjmuje pozycję siedzącą pochyloną głową przy tamowaniu krwawienia z nosa						
Uciska skrzydełka nosa						
Przykłada zimny okład na kark przy tamowaniu krwotoku z nosa						
Wybiera odpowiedni opatrunek						
Stosuje naprzemiennie uderzenia między łopatkami osoby dławiącej się i uciskanie nadbrzusza						
Ogrzewa odmrożoną ranę lekko ciepłą wodą						
Schładza oparzoną ranę zimną wodą (ok.20 st. C)						
Prowokuje wymioty u osoby zatrutej						
Zabezpiecza dowody (prawdopodobne substancje trujące)						
Zabezpiecza złamaną bądź zwichniętą kończynę w pozycji zastanej						
Układa osobę nieprzytomną oddychającą w pozycji bocznej ustalonej						

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

Udrożnia górne drogi oddechowe (czoło- żuchwa)					
Wykonuje w kolejności 30 uciśnień i 2 wdechy u osoby dorosłej nieprzytomnej nieoddychającej					
Wykonuje w kolejności 5 wdechów, 30 uciśnień i 2 wdechy u dziecka nieprzytomnego nieoddychającego					
Układa osobę poszkodowaną na plecach w celu udrożnienia dróg oddechowych					
Odgina głowę poszkodowanego ku tyłowi, trzymając jedną ręką za czoło, drugą za żuchwę.					
Usuwa ciało obce z jamy ustnej (jeśli się w niej znajduje)					
Sprawdza oddech u osoby nieprzytomnej wzrokiem: patrzy na unoszącą się i opadającą klatkę piersiową					
Sprawdza oddech u osoby nieprzytomnej słuchem: nadśluchuje czy powietrze jest wpuszczane i wypuszczane					
Sprawdza oddech u osoby nieprzytomnej dotykiem: czuje na swoim policzku ciepło wydychanego powietrza					
Usuwa odzież osoby poszkodowanej w miejscu zranienia					
Przykrywa ranę jałowym opatrunkiem					
Przemywa ranę wodą, jeśli to niezbędne					
Tamuje krwawienie					
Unieruchamia złamaną kończynę górną mocując ją do tułowia					
Unieruchamia złamaną kończynę dolną przymocowując ją do drugiej kończyny					
Odsuwa osobę poszkodowaną od źródła ciepła, które spowodowało oparzenie					
Nakłania osobę dławiącą się do kaszlu					
Naprzeniennie: uderza 5 razy w okolicę międzyłopatkową i wykonuje 5 uciśnień nadbrzusza u osoby dławiącej się					

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

Wykonuje zimny okład w miejscu użądlenia/ ukąszenia przez owada błonkoskrzydłego					
Podaje wodę do picia przy zatruciu środkami żrącymi, rozpuszczalnikami organicznymi					
Układa na wznak osobę poszkodowaną w celu wykonania pozycji bezpiecznej					
Unosi nogi osoby poszkodowanej o ok.30 st. poprzez podłożenie koca, teczki, zwiniętej kurtki					
Otwiera okno lub zapewnia dopływ świeżego powietrza w celu odzyskania przytomności przez osobę poszkodowaną					
Splata palce przy ułożeniu dłoni do uciśnień w resuscytacji krążeniowo- oddechowej					
Uciska klatkę piersiową 30 razy na głębokość 4-5 cm. z częstotliwością 100uciśnień / min.					
Zamyka nos poszkodowanego przed wykonaniem u niego sztucznego oddychania					
Obejmuje szczelnie swoimi ustami usta osoby poszkodowanej					
Wdmuchuje powietrze osobie poszkodowanej przez ok. 1 sek					
Obserwuje podczas sztucznego oddychania unoszenie i opadanie klatki piersiowej					
Prowadzi resuscytację do momentu: <ul style="list-style-type: none"> • Nadejścia wykwalifikowanej pomocy • Pojawienia się widocznych oznak życia (ruchy ciała, oddychanie, kaszel) • Wyczerpania sil ratownika 					
W pozycji na wznak układa jedną- ugiętą w łokciu rękę kierując dłoń do góry (opiera o podłoże)- przy bocznej ustalonej					
W pozycji na wznak drugą dłoń przykładają do przeciwnego policzka- przy bocznej ustalonej stroną					

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

zewnątrzną- przy bocznej ustalonej					
W pozycji na wznak ugina nogę (po stronie ręki przyłożonej do policzka) w kolanie - przy bocznej ustalonej					
Trzymając za kolano ugiętej nogi i ramię przyłożonej do policzka ręki zdecydowanym ruchem przekłada osobę poszkodowaną na bok- przy bocznej ustalonej					

III.KOMPETENCJE

Aktywność zadaniowa		Ocena			Uwagi o realizacji
		+	+/-	-	
Rozpoznawanie zagrożeń w miejscu wypadku					
Zachowanie się w sytuacji zagrożenia					
Wezwanie pomocy (telefonicznie/ u przypadkowej osoby)					
Ewakuowanie się drogą wyznaczoną wskazaniami tabliczek					
Kompletuje zawartość apteczki pierwszej pomocy					
Udrożnia drogi oddechowe					
Ocenia oddech u osoby nieprzytomnej					
Ocenia stan poszkodowanego-identyfikuje czy jest przytomny/nieprzytomny					
Udzielanie pierwszej pomocy w sytuacji/ w przypadku:	krwawienia z nosa				
	skaleczenia				
	krwotoku				
	zadławienia				
	odmrożenia				
	oparzenia				
	porażenia prądem				
	porażenia piorunem				
zatrucia					

Program nauczania pierwszej pomocy przedmedycznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi- opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów

	użądlenia przez owada błonkoskrzydłego				
	złamania				
	zwichnięcia				
	utrąty przytomności z oddechem				
	utrąty przytomności z brakiem oddechu				

IV.PRZYSTOSOWANIE

AKTYWNOŚĆ ZADANIOWA	OCENA												Uwagi o realizacji
	Samorzutnie z zaangażowaniem.			Bez wykazywania inicjatywy.			Identyfikuje się z rolą i zasadami postępowania.			Działa w wyniku własnej motywacji i dowartościowania przez osoby nadzorujące.			
	zawsze	czasami	nigdy	zawsze	czasami	nigdy	zawsze	czasami	nigdy	zawsze	czasami	nigdy	
Współpracuje w zespole													
Podejmuje decyzje													
Przewodzi akcji ratunkowej													
Wspiera osobę poszkodowaną													
Instruuje o kolejnych etapach i sposobach ich wykonania w przypadku, gdy nie jest w stanie samodzielnie udzielić pomocy													
Zachowuje się adekwatnie do sytuacji													
Planuje z właściwą kolejnością zadania do wykonania.													